

RECENZJA

Zapiski Ciechanowskie

Jeszcze przed utworzeniem nowego województwa ciechanowskiego w jego obecnej stolicy wytworzył się dość żywy ośrodek kulturalny. Od 1957 r. działało tu Towarzystwo Miłośników Ziemi Ciechanowskiej, zaś w grudniu 1968 otwarta została w Ciechanowie Stacja Naukowa Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych. Nie bez znaczenia dla tamtejszej aktywności kulturalnej jest fakt istnienia w tym mieście zakładów drukarskich, obecnie rozbudowanych i unowocześnionych, które między innymi zrealizowały trzy dotychczas wydane tomy omawianych „Zapisków Ciechanowskich”. Skromny jest tytuł tego rocznika lecz jego rozmiary i zakres treści odpowiadają publikacji poważnej, o szeroko rozbudowanej tematyce omawianych problemów.

W skład Komitetu Redakcyjnego ostatniego tomu wchodzi: R. Bartoń, D. Ciok, J. S. Górski (redaktor techniczny), A. Kociszewski (sekretarz Redakcji), B. Kruszevska E. Nałęcz, W. Pikus i J. Szymański, który jest faktycznym przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego. Na treść poszczególnych tomów składają się: rozprawy i studia, sylwetki ludzi Mazowsza północnego, materiały, recenzje i omówienia, kronika i bibliografia wraz z zapowiedziami wydawniczymi. Jak w wielu innych polskich periodykach regionalnych tak i tu przeważa tematyka historyczna. Taki jest bowiem nadal ogólny charakter naszego ruchu regionalistycznego w Polsce.

Treść pierwszego tomu otwiera przedstawienie genezy i działalności Towarzystwa Miłośników Ziemi Ciechanowskiej pióra R. Bartońa. Towarzystwo to, wśród innych cennych akcji kulturalnych, zainicjowało i walczyło przyczyniło się do zorganizowania izby pamiątek po Aleksandrze Świętochowskim w Gołotczyźnie, przekształconej obecnie w Muzeum Pozytywizmu, będącego w swym założeniu odpowiednikiem opinogórskiego Muzeum Romantyzmu. W następnym artykule o wówczas pięcioletniej już działalności ciechanowskiej Stacji Naukowej, piszą A. Kociszewski (jej kierownik) i J. Szymański. Sylwetkę zmarłego, pierwszego opiekuna tej Stacji doc. dr S. Pazyry, przedstawia również A. Kociszewski. Zaś w dziale „Materiały” znajdujemy sporo interesujących danych z przeszłości Towarzystwa Miłośników Ziemi Ciechanowskiej. Tak więc ten I tom jest jakby „biletem wizytowym” dotychczasowych osiągnięć i ówczesnego stanu prac ciechanowskiego ośrodka życia kulturalnego.

Wyd. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych.
Stacja Naukowa w Ciechanowie, ul. 17 Stycznia
nr 32, 06-400 Ciechanów. Tom I — 1973 s. 151,
tom II — 1974 s. 143, tom III — 1977 s. 512.

W tomie drugim przeważa również tematyka historyczna. O wczesnym średniowieczu pisze B. Gierlach, a o różnych regionalnych problemach XIX wieku traktują tacy autorzy jak: A. Kociszewski, M. Bartniczak (z Ostrowi Mazowieckiej), I. Klarner. W „Materiałach” opublikowana została notatka W. Rogalskiego o współczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym Ciechanowa, zaś w „Kronice” ten sam autor relacjonuje konferencję naukową miejscowego Koła Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Czytamy również o problemach rekonstrukcji ruin zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie i o wyróżnieniu Stacji Naukowej nagrodą województwa warszawskiego w 1973 roku.

Zmiany w podziale administracyjnym i utworzenie województwa ciechanowskiego spowodowały paroletnią przerwę w wydawaniu tego periodyku. Jednak w 1977 r. opublikowany tom III ukazał się w zwiększonej objętości i przedstawia rozszerzoną problematykę. Czytelnicy otrzymali coś w rodzaju „biletu wizytowego”, tym razem nowego województwa. Tom ten rozpoczyna zwięzła charakterystyka województwa ciechanowskiego (szkoda tylko, że anonimowa) oraz encyklopedyczny opis jego miast. W dziale „Studia i Materiały” w artykułach historycznych pojawia się tematyka gospodarcza, między innymi o Ciechanowie w średniowieczu i Nowym Mieście nad Soną w pierwszej połowie XIX wieku, oraz o społecznym ruchu ludowym tego regionu w XIX wieku. Zagadnień współczesnych dotyczy seria artykułów autorów ze Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie na temat migracji ludności w 1973 roku związanych z dawnymi powiatami: ciechanowskim, pułtuskim, mławskim, żuromińskim i przasnyskim. W dziale „Recenzje i Omówienia” znajdujemy zwięzłe omówienie bardzo cennej i interesującej pracy zbiorowej pod redakcją doc. E. Goldzamt na temat przemian sieci osadniczej dawnego powiatu ciechanowskiego pod wpływem uprzemysłowienia. To poważne studium zasługuje na obszerniejsze zrelacjonowanie.

W sumie przybyło nam poważne wydawnictwo periodyczne, które niewątpliwie wzbogaciło życie kulturalne Mazowsza i to jeszcze przed utworzeniem województwa ciechanowskiego. Niemala w tym jest zasługa Aleksandra Kociszewskiego, kierownika Stacji Naukowej w Ciechanowie. „Zapiskom” tym należy życzyć dalszych osiągnięć wydawniczych.